

УДК 378.477

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-2.30>

О. А. Колодій-Загільська

викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного університету «Житомирська політехніка»

С. В. Суховецька

старший викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного університету «Житомирська політехніка»

О. В. Хорош

викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного університету «Житомирська політехніка»

В. А. Шадура

старший викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного університету «Житомирська політехніка»

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Статтю присвячено пошуку шляхів підвищення мотивації студентів факультету інформаційно-комп'ютерних технологій під час вивчення іноземної мови. Відзначено, що проблема підвищення мотивації студентів немовних спеціальностей до засвоєння іноземної мови недостатньо вивчена серед науковців.

Доведено, що підвищення мотивації студентів є одним із провідних завдань сучасних закладів вищої освіти, адже результат навчання не може бути успішним без віддачі з боку студента, так званого зворотного зв'язку. Зазначено, що який би хороший викладач не був, неможливо навчити студента, в якого відсутня мотивація до навчання.

Визначено, що ефективними способами підвищення мотивації студентів факультету інформаційно-комп'ютерних технологій під час вивчення іноземних мов на прикладі Державного університету «Житомирська політехніка» є використання Освітнього порталу, проведення щорічної науково-дослідної студентської конференції іноземними мовами, заняття з іноземних мов спільно з іноземними студентами університету, проведення екскурсій іноземними мовами для студентів на базі підприємств міста Житомира, використання навчальних онлайн-платформ і спілкування з викладачами через месенджери й електронну пошту.

У ході дослідження було виявлено, що важливу роль у підвищенні внутрішньої мотивації студентів відіграє створення сприятливого зовнішнього середовища для вивчення іноземних мов студентами. Одним з ефективних методів стимуляції мотивації є спілкування з викладачами через месенджери Viber, Telegram, Instagram тощо, а також через електронну пошту. Таким чином, студент і викладач можуть бути постійно на зв'язку. Особливо актуальне таке спілкування для студентів, які навчаються на індивідуальному плані, а також для студентів заочної форми навчання. Студенти факультету інформаційно-комп'ютерних технологій дуже потрібні у своїх майбутніх професіях, і вже з 2–3-го курсів багато з них працюють із частковою зайнятістю за спеціальністю. Використання месенджерів та електронної пошти допомагає їм суміщати навчання з роботою, адже вони можуть отримувати завдання від викладачів і пересилати їм виконані завдання.

***Ключові слова:** мотивація, підвищення мотивації, факультет інформаційно-комп'ютерних технологій, іноземна мова, заклади вищої освіти.*

Постановка проблеми. Значне розширення міжнародних ділових зв'язків України, розвиток туристичної галузі після запровадження безвізового режиму дали додатковий поштовх для багатьох людей усвідомити важливість вивчення іноземних мов. Особливо актуальним це є для молодих людей, які отримують професію в немов-

них закладах вищої освіти (далі – ЗВО) й прагнуть реалізувати себе в обраній сфері.

Так, неможливо уявити майбутнього інженера програмного забезпечення, фахівця з комп'ютерних наук, телекомунікацій без знання принаймні однієї іноземної мови. Регулярна робота з програмами іноземною мовою, опрацювання фахової

наукової літератури вимагає постійного вдосконалення мовних і мовленнєвих навичок студентів. Разом із тим необхідною умовою успішного опанування іноземною мовою з боку студентів факультету інформаційно-комп'ютерних технологій (далі – ФІКТ) є робота над підвищенням мотивації, під час якої студент усвідомлює важливість цього процесу.

Серед труднощів, з якими стикаються студенти ФІКТ під час вивчення іноземної мови, – значна диференційованість у знаннях, які вони отримали в закладах середньої освіти серед студентів однієї групи, що пов'язано з різним рівнем шкільного викладання іноземних мов. Також зазначимо й недостатню кількість аудиторних навчальних годин, відведених на вивчення іноземної мови в немовних ЗВО.

Для того, щоб підвищити ефективність навчання, слід використовувати сучасні методики викладання іноземних мов та інформаційно-комп'ютерні технології. Проте значних результатів у вивченні іноземних мов можна досягти лише шляхом підвищення мотивації студентів.

Сучасні ЗВО мають на меті не тільки закласти фундаментальні знання для майбутньої професії, але й створити умови для подальшого розвитку самореалізації особистості й самоосвіти впродовж життя. Адже кількість інформації у світі невпинно зростає, і для отримання тих чи інших відомостей надалі студенту не обійтися без наукового й творчого пошуку. Для успішного результату необхідна правильна мотивація.

Отже, підвищення мотивації студентів є одним із провідних завдань сучасних ЗВО. Результат навчання не буде успішним без віддачі з боку студента, так званого зворотного зв'язку, адже який би хороший викладач не був, неможливо навчити студента, в якого відсутня мотивація до навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розробка проблеми підвищення мотивації особистості належить до наукового доробку таких вітчизняних науковців, як В.О. Архипова, А.О. Борисова, Г.Г. Волошина, А.О. Колесник, С.І. Лобанова, Л.М. Овсієнко, М.І. Тарасенко, В.Б. Стернічук, М.І. Смірнова, Л.М. Філюк та інші.

Більшість науковців поділяють мотивацію на внутрішню та зовнішню. Ми погоджуємося з думкою Г.Г. Волошиної, яка стверджує, що на формування зовнішньої мотивації впливає оточення людини й обставини (вчителі, друзі, знайомі, необхідність скласти залік чи іспит). Тоді як формування внутрішньої мотивації – це тривалий процес, під час якого людина сама усвідомлює необхідність діяти, зокрема вивчати іноземну мову. Дослідниця також розглядає питання важливості іноземної мови для підготовки сучасного висококваліфікованого фахівця, аналізує причини недостатнього рівня володіння іноземною мовою

та наводить способи підвищення зацікавленості й мотивації в студентів немовних ЗВО під час вивчення іноземної мови [2, с. 76].

В.О. Архипова, А.О. Борисова, А.О. Колесник пропонують докладнішу класифікацію типів мотивації. Вона охоплює такі види мотивації:

- 1) професійну (метою якої є отримання професії);
- 2) когнітивну (одержання нових знань і задоволення від самого процесу навчання);
- 3) прагматичну (одержання матеріальної вигоди);
- 4) соціальну (бути корисним суспільству);
- 5) соціально-особистісну (зайняти певне місце в суспільстві в майбутньому) [1, с. 428].

С.І. Лобанова й В.Б. Стернічук дослідили проблему ролі мотиваційних факторів під час вивчення іноземних мов у технічних ЗВО й розробили програму зовнішнього стимулювання студентів, яка суттєво підвищила внутрішню мотивацію до вивчення іноземних мов, принесла додаткові позитивні емоції та якісне усвідомлення важливості знання іноземних мов. Так, науковці зазначають, що для пошуку ефективних зовнішніх чинників для підтримки внутрішньої мотивації студентів під час вивчення іноземної мови кафедрою іноземних мов Луцького національного технічного університету спільно з машинобудівним факультетом було розроблено комплексну програму інноваційних заходів. Також було проведено опитування студентів машинобудівного факультету Луцького національного технічного університету з метою встановити, які мотиви рухають ними у вивченні іноземної мови і як впливають зовнішні чинники на підвищення їхньої внутрішньої мотивації [3, с. 90].

Науковці постійно працюють над визначенням основних шляхів підвищення мотивації студентів. На думку Л.М. Овсієнко, мотивованою навчальна діяльність може бути лише за умови існування певної потреби й усвідомлення студентом можливості її задоволення, спрямування своєї активності на виконання навчального завдання. Дослідниця розрізняє й глибоко аналізує поняття «мотив» і «мотивація», а також їхні види [4, с. 390].

Проблема підвищення мотивації вивчення іноземної мови студентами немовних ЗВО тісно пов'язана зі змістом навчального процесу. Науковці пропонують різноманітні дидактичні засоби стимулювання вивчення іноземної мови [5], а також шляхи підвищення мотивації в студентів до вивчення іноземної мови [6, с. 66].

За словами Л.М. Філюк, навчальна мотивація визначається цілою низкою чинників, серед яких – особистісні характеристики студентів, особливості викладача і його ставлення до педагогічної діяльності, організація педагогічного процесу, а також специфіка навчального предмета. Дослідниця виявила, що формування мотивації студентів

до вивчення іноземної мови ефективно реалізується через систему установок, стимулювання самостійності, через активізацію творчого мислення, через залучення до дослідницької діяльності й застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Мотивація росте, якщо в студентів з'являється можливість роботи з автентичним матеріалом, якщо враховуються їхні індивідуально-особистісні схильності й здібності, якщо є розуміння того факту, що справжній професійний успіх забезпечується лише власними зусиллями [7, с. 164].

Проте варто зазначити, що попри широке викладення різних аспектів досліджуваної проблеми, питання підвищення мотивації студентів факультету інформаційно-комп'ютерних технологій до засвоєння іноземної мови залишається поза увагою науковців. Недостатньо вивчені також механізми формування мотивації в студентів немовних спеціальностей.

Мета статті – визначити способи підвищення мотивації студентів факультету інформаційно-комп'ютерних технологій під час вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на те, що майбутні професії студентів ФІКТ тісно пов'язані з інформаційно-комп'ютерними технологіями, важливим методом підвищення мотивації у вивченні іноземних мов для них є використання технічних засобів навчання, зокрема інформаційно-комп'ютерних технологій, Інтернет-ресурсів тощо.

Розглянемо способи підвищення мотивації студентів факультету інформаційно-комп'ютерних технологій під час вивчення іноземних мов на прикладі Державного університету «Житомирська політехніка». Серед них розглянемо наступні:

- використання Освітнього порталу;
- проведення щорічної науково-дослідної студентської конференції іноземними мовами;
- проведення занять з іноземних мов спільно з іноземними студентами університету;
- проведення екскурсій іноземними мовами для студентів на базі підприємств міста Житомира;
- використання навчальних онлайн-платформ;
- спілкування з викладачами через месенджери й електронну пошту.

Так, одним із найважливіших технічних засобів навчання для студентів є використання Освітнього порталу університету. Тут розміщуються навчально-методичні посібники, підручники, презентації, посилання на корисні сайти, навчальні фільми й інші важливі матеріали для студентів. Окрім того, на Освітньому порталі встановлена програма створення відеоконференцій, завдяки якій здійснюються записи лекцій, а також проводяться відеоконференції в режимі реального часу.

Освітній портал має два режими входу: для зареєстрованих осіб, тобто тільки для студентів і викладачів, а також так званий «гостьовий вхід», який містить категорії курсів для викладачів, студентів, аспірантів і навіть школярів.

Викладачі й студенти Державного університету «Житомирська політехніка» активно здійснюють науково-дослідну роботу, зокрема й іноземними мовами. Про це свідчить проведення щорічної конференції «Актуальні напрями досліджень молодих учених в іншомовному просторі». Цього року конференція була присвячена актуальним питанням дослідження в таких сферах дослідження, як інженерно-технічні науки, інформаційно-комп'ютерні технології, економічні науки, права й безпеки, гуманітарні науки й медичні науки. Щорічно близько 80 студентів ЗВО з різних міст і різних рівнів акредитації беруть участь у цій конференції.

Дуже ефективним способом підвищення мотивації не тільки студентів ФІКТ, але й інших студентів університету є проведення занять з іноземних мов спільно з іноземними студентами університету. Натепер у Державному університеті «Житомирська політехніка» навчаються студенти близько з 12 країн світу. Більшість із них англо-й франкомовними. Іноземні студенти проживають у гуртожитках університету поруч з українськими студентами й мають змогу спілкуватися одне з одним завдяки знанням з іноземних мов, зокрема англійської мови. Окрім того, стало хорошою традицією проводити спільні заняття іноземних та українських студентів. Так, у студентів-іноземців, які навчаються англійською мовою, є навчальна дисципліна під назвою «Cross-cultural Communication and Business Etiquette» («Міжкультурна комунікація та діловий етикет»). Спільні заняття корисні для обох сторін, адже дозволяють продемонструвати на прикладі, як взаємодіють представники різних націй і культур у сфері бізнесу.

Не останнім фактором підвищення мотивації щодо вивчення іноземної мови є можливість продовжити навчання в одному з Європейських закладів вищої освіти [2, с. 77].

На базі підприємств міста Житомира проводяться систематичні екскурсії для студентів. У зв'язку з тим, що в університет активно прибувають іноземні студенти на навчання, останнім часом спільні екскурсії для українських та іноземних студентів почали проводити англійською мовою, оскільки це має надзвичайно позитивний вплив на підвищення мотивації студентів до вивчення іноземних мов, адже на прикладі показує, наскільки важливо мати знання іноземних мов для спілкування.

Перспектива працевлаштування за кордоном або на одному зі спільних підприємств у нашої

країні також сприяє зацікавленості студентів немовних спеціальностей ЗВО [2, с. 77].

Підвищенню мотивації студентів також сприяє робота з новітніми онлайн-платформами. Зокрема йдеться про навчальну онлайн-платформу MyEnglishLab, яку пропонує Міжнародний освітньо-методичний центр Dinternal Education. Ця система зручна в користуванні як для студентів ФІКТ, так і для викладачів. Викладач керує процесом використання онлайн-платформи, а вона автоматично перевіряє виконані студентами завдання. Користуватися онлайн-платформою MyEnglishLab можна з будь-якого гаджета, перебуваючи як онлайн, так і офлайн, у зручний для студента час, навіть по дорозі до університету, знаходячись у транспорті.

Одним з ефективних методів стимуляції мотивації є спілкування з викладачами через месенджери Viber, Telegram, Instagram тощо, а також через електронну пошту. Таким чином студент і викладач можуть бути постійно на зв'язку. Особливо актуальне таке спілкування для студентів, які навчаються на індивідуальному плані, а також для студентів заочної форми навчання. Студенти ФІКТ дуже потрібні у своїх майбутніх професіях, і вже з 2–3-го курсів багато з них працюють із частковою зайнятістю за спеціальністю. Використання месенджерів та електронної пошти допомагає їм суміщати навчання з роботою, адже вони можуть отримувати завдання від викладачів і пересилати їм виконані завдання. Проте під час використання цих засобів не варто забувати про етику спілкування між студентами й викладачами.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вище сказане, варто зазначити, що важливу роль у підвищенні внутрішньої мотивації студентів є створення сприятливого зовнішнього середовища для вивчення іноземних мов студентами. Студенти ФІКТ – одна з найгнучкіших категорій студентів щодо сприйняття новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій, адже їхні майбутні професії тісно пов'язані з їхнім використанням. Окрім того, ці студенти зазвичай мають вищий рівень знань з іноземних мов у порівнянні зі студентами інших факультетів. Використання інтернет-ресурсів безумовно дуже корисне, але одним із найефективніших засобів є живе спілкування, яке здійснюється

на заняттях з іноземними студентами й викладачами. Все це в комплексі сприяє підвищенню мотивації до вивчення іноземних мов студентами немовних спеціальностей.

Список використаної літератури:

1. Борисова А.О., Архипова В.О., Колесник А.О. Мотивація студентів під час навчання іноземної мови та вплив інтернет-ресурсів на її підвищення. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. С. 427–433.
2. Волошина Г.Г. Шляхи підвищення мотивації у навчанні іноземним мовам студентів немовних вищих навчальних закладів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія»*. 2014. Вип. 199 (1). С. 74–78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnuau_ped_2014_199%281%29__12.
3. Лобанова С.І., Стернічук В.Б. Роль зовнішньої мотивації при вивченні іноземних мов студентами технічних вищих навчальних закладів. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2016. Випуск 14 (57). Наукові записки РДГУ. С. 89–92.
4. Овсієнко Л.М. Шляхи підвищення мотивації студентів-філологів до засвоєння лінгвістики тексту. *Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. Psychology. Pedagogy and Education*. Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. Pp. 389–392.
5. Смірнова М.І. Дидактичні умови підвищення мотивації вивчення іноземної мови студентами немовного ВНЗ. URL: http://novyn.kpi.ua/2009-3-2/32_Smirnova.pdf.
6. Тарасенко М.І. Способи підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2018. Випуск 81 (2). С. 65–67.
7. Філюк Л.М. Формування мотивації студентів у вивченні іноземної мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Випуск 64. С. 162–165.

Kolodii-Zahilska O., Sukhovetska S., Khorosh O., Shadura V. Increasing of students' motivation of the faculty of information and computer technologies during the foreign language study

The article is devoted to finding ways to increase students' motivation of the Faculty of Information and Computer Technologies while learning a foreign language. It is noted that the problem of increasing students' motivation of non-language specialties is insufficiently studied among scientists.

It is determined that increasing the motivation of students is one of the leading tasks of modern higher education institutions. The result of learning will not be successful without the return of the student, the so-called feedback. After all, no matter how good a teacher is, it is impossible to teach a student who has no motivation to learn.

It is also determined that effective ways to increase the motivation of students of the Faculty of Information and Computer Technologies (on the example of the State University "Zhytomyr Polytechnic") is to use

the Educational Portal, holding an annual research student conference in foreign languages, classes in foreign languages with foreign language students of the university and excursions using foreign language on the basis of the enterprises in Zhytomyr, usage of educational online platforms and communication with teachers via messengers and email.

The research found out that an important role in increasing the internal students' motivation is to create a favorable external environment for students to learn foreign languages. One of the effective methods of stimulating motivation is communication with teachers via messengers Viber, Telegram, Instagram, etc., as well as via e-mail. This way, the student and the teacher can stay in touch. Such communication is especially relevant for students who study individually, as well as for part-time students. Students of the faculty of Information and Computer Technologies are in great demand in their future professions and from the 2–3rd year many of them work in part-time specialties. The usage of messengers and e-mails help them to combine learning with work, as they can receive assignments from teachers and send them completed assignments.

Key words: *motivation, increasing of motivation, faculty of information and computer technologies, foreign language, institutions of higher education.*